

Radomil Hradil

Nový svět

Položme si tedy ještě jednu otázku, jak by mohla a měla vypadat ta jiná, nová, lepší společnost, která by vyhovovala potřebám člověka - těm skutečným. Jaká by byla společnost jedinců s probouzejícím se intuitivním vědomím, jedinců překonávajících intelektuální přístup ke světu?

Především je pro intelekt charakteristické to, co označujeme za mužské: mužský přístup spočívající v agresivním podmaňování si světa, lineární, kauzální, vylučující myšlení, konkurenční boj, soupeření. Intuice je mnohem ženštější, znamená otevření se, rozvíjení citových, srdečních sil, kruh místo přímky, souvislost místo jednotlivosti, vzájemnost místo individualismu. Podaří-li se nám rozvíjením intuice překonat egoismus, budeme své konání víc a víc pojímat jako službu druhým. Osobní prospěch pro nás nebude podstatný, důležitý bude prospěch ostatních, prospěch celku, z něhož budeme mít v konečném důsledku prospěch i my sami, aniž bychom o to primárně usilovali. Jestliže budeme vedeni motivem služby, budeme si přirozeně klást otázku, jak posloužit co nejlépe - a díky intuici také budeme vědět, jak to udělat. A budeme-li přitom mít i povědomí o duchovní podstatě světa a člověka - což v intuitivním vědomí ani jinak nejde - budeme se přirozeně snažit uspokojovat takové potřeby druhých, které povedou k jejich rozvoji jakožto lidí, které je budou přivádět k sobě samým, nikoli odvádět od sebe.

Chci tím říci, že rozvoj vědomí povede zcela přirozeně - zdráhám se použít v této souvislosti výraz „automaticky“, protože intuitivní vědomí je všechno jiné než automatické, je především nekonečně kreativní - k nastolování zdravých společenských poměrů, realita bude odrážet zdravé, zdravě se vyvíjející vědomí. „Samy od sebe“ se pak začnou upravovat nejen ekonomické, politické a kulturní poměry, ale také naše zacházení s přírodou a krajinou, a tedy životní prostředí. A také lidská práva, za něž se Václav Havel tolik zasazoval.

Ekonomika: Překonáním egoismu, konkurenčního smýšlení, ustane konkurenční boj v ekonomické sféře a bude nahrazen spoluprací; chci-li co nejlépe uspokojovat příjemce mého zboží nebo služeb, pak chci také spolupracovat s ostatními, kteří nabízejí tytéž služby nebo totéž zboží; konkurence by mě koneckonců pouze nutila produkovat levně, to znamená nekvalitně, za využití levné práce, třeba i dětské, a bez ohledu na dopady na životní prostředí. Pokud ale chci sloužit bližním, nemohu sloužit jedněm (příjemcům mého zboží) tím, že budu vykořisťovat druhé. (výrobce mého zboží) a poškozovat zdraví dalších (v důsledku znečištění životního prostředí, odpadů, zplodin, transportu atd.). Musí tak přirozeně dojít k regionalizaci výroby, musí ustát výroba zboží pro celou planetu v Číně a Indii, dále k demonopolizaci, tedy k rozmanitosti výroby, k její šetrnosti, ale i k tvorbě spravedlivých cen a spravedlivých mezd. Zemědělci nepůjde o to, aby z půdy, rostlin a zvířat co nejlépe a co nejlevněji vytěžili, ale aby jeho potraviny byly co nejlepší, nejpříznivější pro lidské zdraví, aby rostla úrodnost jeho půdy, aby jeho zvířata a rostliny dobře prospívaly. Zemědělec nebude mít potřebu půdu vlastnit, nýbrž spravovat, pečovat o ni jako o prostředek k uspokojování základních potřeb lidí; půda tak přestane být předmětem spekulace a obohacování se a bude nezištně svěřována k užívání. V energetice nebude cílem vyrobit, lépe řečeno prodat co nejvíce energie, ale vyrábět takovou energii, která nebude zdrojem smrti. Ve vodohospodářství půjde v první řadě o péči o vodu v krajině, tak aby voda nebyla znásilňována, nýbrž aby mohla přirozeně žít a proudit. Obdobně lesní hospodářství nebude výrobou levného dřeva, případně zvěře, jako zdroje zisku, ale péčí o přirozený a zdravý les.

Základem finančnictví, této dnes naprosto přebujelé sféry, bude zajištění takové distribuce peněz, aby byly co nejlépe uspokojovány lidské potřeby, nikoli obohacování se a investování jen za účelem vlastních zisků. Spekulace ztratí smysl, přestane existovat. Principem, který se prosadí v celé ekonomické oblasti, ale nejen v ní, nýbrž v celé společnosti, bude oddělení práce od mzdy a tím skoncování s moderním otroctvím člověka. Člověk bude dostávat mzdu proto, že je člověk, a nikoli proto, že pracuje, neboť hodnota člověka není dána jeho odváděnou prací (tedy jeho ekonomicky měřitelným výkonem), ale tím, že je člověk.

Politika: Politika bude konečně službou veřejnosti, správou veřejného majetku a prostoru, nikoli prostředkem k hromadění majetku. Jestliže v politické sféře dojde k překonání egoismu a zároveň ustane tlak ekonomické sféry, která chce v současnosti využívat politiku jako služku, přirozeně zaniknou politické strany a stranické zájmy, neboť služba celku bude sjednocovat - i při zachování různosti a individuálnosti. Základním principem politiky přestane být násilí, násilné prosazování zjištěných zájmů.

Kultura: Kultura bude přirozeně sloužit rozvoji osobnosti a osobnost se bude chtít rozvíjet především službou. Kultura se bude vracet ke kultu, ke zprostředkovávání cesty k Bohu, k duchovnímu světu. V této oblasti se můžeme zmínit také o dalších oborech: školství bude rozvíjet vlohy dětí, a to zdaleka nejen intelektuální, nýbrž stejně tak citové a rovněž sociální; zdravotnictví nebude určeno k vydělávání peněz na lidských neduzích, ani k pouhému napravování lidských těl, ale k léčbě člověka jako tělesně-duševně-duchovní bytosti; věda přestane být vlajkonošem, pod jehož praporem se bude konat sestup civilizace do zkázy, nýbrž bude sloužit životu, cestě společnosti vzhůru - tedy pokroku v úplně jiném smyslu, než tomu bylo doposud. Lékař bude mít díky rozvoji intuice zcela jiné prostředky diagnostiky a terapie než dnes, kdy se místo toho spoléhá víc a víc na přístroje. Podobně jako v lékařství budou i ve vzdělávání „standardizace“ a unifikace, to novodobé glajchšaltování, nahrazeny individualizací, individuálním přístupem; také učitel bude postupovat intuitivně, podle potřeb každého ze žáků, nikoli podle jednotných direktiv, měnících se v závislosti na politické objednávce, jež se zase řídí ekonomickou poptávkou, což v konečném důsledku znamená egoistickými zájmy majitelů korporací. A koneckonců i vědec upustí od scestného požadavku objektivní a verifikovatelnosti, neboť bude intuitivně vědět, že každý případ je jedinečný, a tudíž neopakovatelný, a že za každým jevem spočívá bytostná, to jest subjektivní podstata. Poznávání se přestane opírat o přístroje, nýbrž bude se opírat o schopnosti, síly člověka a jeho ducha. A dnes tak mocný žurnalista, který má moc ovlivňovat a často i manipulovat veřejné mínění a který mnohdy slouží různým soukromým zájmům, který také ve většině případů - přiznejme si to - odvádí od podstatného a napomáhá směřování lidstva k dalšímu prohlubování egoismu a materialismu? Ten bude chtít především informovat o světě tak, aby to odpovídalo jeho prohlubujícímu se morálnímu citění - a bude mít proti sobě také čím dál méně manipulovatelné osobnosti, schopné vlastního vyzrálého úsudku. Sami od sebe tak zmizí paparazziové, bulvár i pornografie.

Člověk bude moci rodit se i umírat svobodně, doma, bez lékařského násilí, v kruhu svých blízkých. Nikdo nebude usilovat o to, aby mu byly pod rouškou očkování apod. aplikovány škodlivé, zdraví poškozující látky jen proto, že z toho má někdo pohádkové zisky. Lidé postižení, staří, nemocní na těle a na duši nebudou ostatními vnímáni jako přítěž, které je třeba se zbavit, protože ve společnosti bude žít vědomí a vnímání bratrství a sesterství, povědomí toho, že k pospolitosti, organismu celku patří každý a že právě ten „slabší“ dává těm druhým smysl existence. Společnost přestane vše přepočítávat na peníze a kritérium kvantity, dnes jediné, jež je bráno v potaz, ustoupí kvalitě jako měřítku věcí.

Ve třech uvedených velkých oblastech společnosti pohládnou příslušné principy: bratrství v ekonomice, rovnost v politicko-právní oblasti a svoboda v oblasti duchovní; bez toho nebude pokroku, jen boj člověka s člověkem, sociální bouře a ekologické katastrofy. A třebaže to vše tedy vypadá velmi ideálně, ba idealisticky, jako v ráji, nemáme na vybranou, neboť druhou alternativou je peklo.

Z řečeného je zřejmé, že nelze uvádět žádné recepty, žádná schémata toho, jak měnit společnost k lepšímu. Jakýkoli „předpis“ by byl pouze intelektuálním omylem, opírajícím se o minulost; skutečně prospěšné změny se však musí opírat o budoucnost, musí přicházet z budoucnosti a je třeba je intuitivně přijímat v každé jednotlivé situaci.

A je také zřejmé, že prosazování jakýchkoli společenských změn, aniž by se změnilo smýšlení lidí, by bylo roubováním ušlechtilých roubů na špatnou podnož, která roub neudrží, a to ani při vynaložení sebevětšího úsilí či násilí.

Na druhou stranu to ale neznamená, že by se člověk měl stáhnout do ústraní a jen meditovat, pracovat na sobě, tříbit se, stejně jako to neznamená, že by se měl v tichosti začlenit do hlavního proudu společnosti a působit jen dovnitř, na své nitro. Cesta intuice člověku otevírá oči pro „nepravosti“ světa, jejich příčiny i východiska, a člověk pak ani nemůže jinak, než proti nim vystupovat. Uvědomuje si a bolestně vnímá jeho svých bratří a sester a aktivně, přitom bez jakékoli agitace, se snaží pomoci jim, aby i oni viděli. Cesta intuice je cestou občanské angažovanosti - je to zároveň *via contemplativa* i *via activa*.